

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Articoli și coresp-
pondențe pentru pu-
blicare se trimit red-
acțiunei.Concure, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunei ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Fundațiunile.

Fundațiunile sunt moșteniri lăsate binelui public, isvoarele jertfei, și termometrul spiritului de jertfire, prin ele fondatorul și după trecerea lui din viață, continuă a face fapte bune și a ajuta semenii săi.

Fiecare veac își are trebuințele sale și fiecare veac are și oamenii de inimă, cari au dat pentru nevoile timpului lor. Cât de de demne de admirat sunt figurile mari ale trecutului! Cine nu știe de dragostea de jertfire a domnilor de pe vremuri, a unei domnițe, care și-a deșertat lăzile și de ultimile scumpeturi și podoabe, ca să poată ridica un locaș resignării și păcii sufletești, cari singure puteau duce spre idealul timpului lor. Cine nu știe numele marilor nostri fundatori din moștenirile cărora primim cele mai multe și mai sigure ajutoare pentru trebuințele zilelor de astăzi? Pe toți acești fundatori pentru abnegația lor îi înconjură stima și admirația noastră.

Exempla trahunt. Astăzi numele fondatorilor se întâlnesc tot mai des. Abia trece un an în care să nu putem înregistra câte o fundațiune mai mare și mai multe fundațiuni mai mici. E un semn foarte îmbucurător aceasta evoluare a spiritului de jertfire. Nime nu poate să întrebe cât e de mare o fundațiune oare-care, fără ca să-și amintescă pildă evangheliei cu filerii văduvei și denarul bogatului și nimeni nu va desconsidera o fundațiune, dacă a fost făcută din inimă curată, fie ea ori cât de mică. În timpul nostru când toată lumea înțelege relațiunile dintre capital și timp, fondatorii noștri leagă moștenirea lor de un timp în care nime nu se poate atinge de ea. Toți văd că dacă fundațiunea lor ar fi mai mare, mai mare ar fi și binele ce-l fac prin ea și nesocotind lipsele zilelor de astăzi, sau din neîncredere pentru dărnicia zilelor de mâne, stabilesc un timp prea lung, zeci și chiar sute de ani pentru creșterea fundațiunei lor. Avem fundațiuni mici cu destinația de a deveni mari și cari numai când se vor înzeci vor putea fi folositoare și vor fi adevărate fundațiuni. Trebuie să prețuim și aceste fundațiuni, căci în ele

vedem un semn de îngrijire pentru generațiile viitoare, al cărora teren trebuie să-l pregătim, și îngrijire pentru următorii noștri a căror viață trebuie să-o ușurăm lăsându-le tot ce avem. Dar nu putem să credem, că vremurile viitoare vor fi sterpe că pe vremea ce va să vie va muri dărnicia. Nu putem înțelege trebuințele zilelor viitoare așa că noi înzădar le vom lăsa urmașilor fundațiuni cu o destinație, care ar putea să mântuiască relele de cari suferim astăzi, dacă pe atunci ei vor avea alte trebuințe. Atunci ei nu au datorința să facă fundațiuni pentru cei cari vor urma după ei, ci pentru ca să îndeplinească cererile timpului lor. Fiecare are datorința să ajute în primul rând pe contemporanii săi și numai după aceasta să ne îngrijim de generația sau generațiile, cari vor veni după noi. Dă mai mult acela care dă când trebuie. E mai bine dacă vom avea acum folosul unui capital și mai mic decât să lăsăm decenii și sute de ani nefolositor un capital, așadar pentru trebuințele de astăzi mort. Nu trebuie să uităm că tot ce e făcut pentru timpul prezent e făcut și pentru viitor.

Fundațiunile noastre ar trebui să dea acum roadele cari le poate da, fiindcă azi avem mai mare lipsă de ele; să sperăm că în viitor vor fi mai multe pe lângă câte sunt și se fac în timpul nostru. Acei cari azi au inima să facă fundațiuni, dacă nu au posibilitatea să facă o fundațiune mare, nu trebuie să privească averea lor prin lupa timpului să o vadă mai mare, căci mărimea aceasta e și așa numai aparentă. Averea lor nu va fi mai mare dacă a stat un timp oarecare în nelucrare, și din contră, dacă a fost folosită ea nu a rămas mai mică căci prin ajutorul respectivei fundațiuni s'a putut ridica puteri noi cari pot aduce înzecit și însutit pierderile aparente. E adevărat că în cazul acesta fondatorul nu se poate lăuda că a lăsat o fundațiune de atâtea și atâtea sute de mii, dar poate zice că a lăsat ceva folositor; nu va putea zice, că a lăsat nu pom, care peste o sută de ani va da poame multe, dar va putea zice că a lăsat un pom, care atunci a dat poamele, când a fost lipsă de ele.

Fiecare să satisfacă nevoilor timpului său!

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1909.

Ședința VIII.

S'a ținut în 10/23 Aprilie 1909 la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa părintele episcop diecezan Ioan I. Papp; notar: Iosif Tărău.

Nr. 74. Se cetește protocolul ședinței a VII-a și:

se verifică.

Nr. 75. Deputatul Garasim Sârb face următoarea propunere:

„Având în vedere, că la finea fieștecărui an se cer deosebite conpecte, — că acestea conpecte întră dela oficiile parohiale de regulă foarte mance și nu precum se poftesc, — că oficiile protoprezviterale, pe temeiul acestor conpecte speciale defectuoase nu sunt în măsură a face conpectele despre stările în protoprezbiterate în mod adecvat, exact și detaiat, și cu chipul aceșta statistica diecezană nu ne înfățișează adevărata oglindă a situației din dieceză propun a se luă următorul concluz: — Consistorul se îndatorează, ca pe viitor să dispună să se tipărească în tipografia diecezană blanchetele necesare la toate conpectele obicinuite la finea anului solar și să le distribue la timpul său preoțimei pe calea oficiilor protoprezviterale“.

Această propunere declarându-se de urgentă se primește și astfel prezidiul o enunță de concluz cu amandamentul făcut de deputatul Paul Rotariu, ca adevă Consistorul să fie îndatorat a pune la dispoziția parohiilor acestea tipărituri cu preț mai redus

Nr. 76. Deputatul Adrian P. Deseanu face următoarea propunere:

„Conziderând, că formularele de credenționale ale deputațiilor mireni sunt întocmite astfel, că în acestea se întroduc numele ambilor deputați aleși, fără să fie fixat anume, că credenționalul ca document, căruia dintre deputați i-se estradează, pentru evitarea eventualelor neînțelegeri, ce s'ar putea produce în urma acestei mancități textule, propun, ca: — Veneratul Consistor însărcinat cu redactarea credenționalelor pentru deputații mireni ai Sinodului eparhial, să intercaleze pe viitor în, — sau la sfârșitul textului acestor credenționale următoarea notiță: Acest credențional se estradează Dlui N. N., deputatului ales pentru cercul alectoral X“.

Această propunere declarându-se de urgentă se primește și astfel prezidiul o enunță de concluz.

Nr. 77. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare prin raportorul Iuliu Grofșoreanu.

Se cetește raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar despre anul 1908 și la propunerea comisiunii:

în general și în special se ia la cunoștință afară de punctele, asupra cărora s'au luat concluze speciale, precum urmează.

Nr. 73. Referitor la vizitarea mai intensivă a școalelor noastre populare și în legătură cu concluzul Nr. 42 al sinodului eparhial din 1908, la propunerea comisiunii:

Consistorul din Arad se îndrumă, ca în cursul anului școlar 1909/10 să sistimizeze postul de revizor școlar pentru inspecțiunea școalelor.

Nr. 79. Conziderând înmulțirea agendelor administrative dela Consistor la rezortul școlar, la propunerea comisiunii:

Consistorul se însărcinează a compune un regulament pentru simplificarea administrației după norma simplificării făcută în administrația Statului.

Nr. 80. Constatându-se o înaintare în prosperarea școlii de fete, ca rezultată a stăruințelor Consistorului, în vederea acestei dezvoltări, cu care este împreună și sporirea corpului didactic, la propunerea comisiunii:

Se invită Consistorul din Arad, ca să afle mijloace pentru a conferi două stipendii pentru cvalificarea alor două învățătoare la preparandia superioară de fete.

Nr. 81. Privitor la monografia institutului teologic-pedagogic din Arad și a scrierii vieții lui Moise Nicoară, la propunerea comisiunii:

Sinodul modifică concluzul, ce s'a adus sub Nr. 46 din 1908 și încuviințează propunerea Consistorului de a se escrie concurs pentru scrierea monografiei institutului teologic-pedagogic din Arad și a veții lui Moise Nicoară.

Nr. 82. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii organizatoare prin raportorul său Dr. Nestor Oprean.

Se cetește raportul general al Consistorului plenar din Arad despre anul 1908 și la propunerea comisiunii:

în general și în special se ia la cunoștință afară de punctele, asupra cărora s'au adus concluze speciale, precum urmează

Nr. 83. Relativ la aprobarea profesorilor dela institutul teologic. la propunerea comisiunii:

Sinodul, după-ce constată, că Statutul-Organic nu conține nici o dispoziție, unde s'ar prevedea trebuința de întărire și respective aprobare a Episcopului pentru profesorii aleși, declară, că alesul prin actul alegerii este a se conzideră de definitiv.

În această afacere P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp, ca președinte sinodal face următoarea declarație:

„Este adevărat, că dintre aleșii Consistorului pentru posturile de profesori la institutul nostru teologic pe

unul l-am întărit, iar față cu celalalt mi-am rezervat a mă pronunța cu altă ocaziune.

Mi-am susținut pentru mine însumi și pentru următorii mei din scaunul arhieresc dreptul de pronunțare asupra instituirii profesorilor la despărțământul teologic pe motivele, că:

1. Arhierelui diecezan îi e rezervat prin canoane dreptul a se pronunța nu numai asupra alegerii cutărui candidat de preoție, ci și asupra alegerii cutărui preot; acest drept este rezervat Arhierelui și în afacerea instituirii cutărui protoprezbiter dintr'un tract la altul.

2. Alegerea de asesori consistoriali în senatul strâns bisericesc, chiar dacă sunt și numai onorari, este supusă întăririi Arhierelui.

Acestea avându-le în vedere, precum și aceea, că atât de după Regulamentul special, cât și de după natura lucrului, Episcopul diecezan este directorul canonic al institutului teologic, urmează de sine, că pentru episcopul diecezan, chemat și îndatorat a îngriji de creșterea fiitorilor preoți, nu poate fi irelevant, cine se institue de profesor la catedrele aceluia institut, deci pe acestea motive am susținut și susțin dreptul Arhierelui de a se pronunța acum și în viitoriu asupra alegerii de profesori la acest institut".

Nr. 84. Se cetește *raportul general al Consistorului plenar din Oradea-Mare* pe anul 1908 și la propunerea comisiunii:

în general și în special se ia la cunoștință afara de punctele, asupra cărora s'au adus concluze speciale, precum urmează

Nr. 85. Referitor la alegerea unui *asesor ordinar la senatul bisericesc al Consistorului din Oradea-Mare*, la propunerea comisiunii:

Sinodul decide, ca deodată cu restaurarea Consistorului din Arad și Oradea-Mare să se pună la ordinea zilei și alegerea unui asesor ordinar referent la senatul bisericesc al Consistorului din Oradea-Mare.

Nr. 86. Relativ la sistemizarea unui post de referent la senatul epitropesc al Consistorului din Oradea-Mare, la propunerea comisiunii:

Sinodul autorizează Consistorul din Oradea-Mare să aplice un funcționar consistorial la senatul epitropesc de acolo.

Nr. 87. Referitor la modalitatea și măsura acordării sumei din vistieria Statului pentru acoperirea trebuințelor Consistorului, la propunerea comisiunii:

Sinodul decide a se ține această afacere în suspens până la rezolvirea finală a remonstrațiunii, ce a înaintat-o Consistorul din Arad Înalțului Guvern în această afacere, avizându-se ambele Consistoare, ca la sesiunea sinodală a anului viitor să raporteze despre stadiul, în care se va afla atunci această afacere.

Nr. 88. Se cetește *raportul delegațiunii congresuale* despre anul 1908 și la propunerea comisiunii:

în general și în special se ia la cunoștință.

Nr. 89. Se cetește *raportul P. S. Sale Dlui Episcop diecezan Ioan I. Papp*, Nr. 10/1909 Prez., despre demersurile întreprinse ale Epis-

copatului nostru, cât și ale P. S. Sale osebit față de proiectul despre modificarea articolului de lege XIV din 1898 și la propunerea comisiunii:

Sinodul ia cu plăcere la cunoștință întreg cuprinsul acestui raport, se dechiară satisfăcut atât de pasul întreprins de nalt Prea Sfinția Sa Dl Mitropolit în conțelegere cu P. P. Lor D-nii Episcopi prin înaintarea memorandumului către Escelența Sa Dl Ministru de culte și instrucțiune publică, cât și combaterea în casa magnaților a numitului proiect de lege de către P. S. Sa Dl Episcop diecezan Ioan I. Papp, totodată Sinodul își exprimă mulțumita sa pentru lupta dată față de acel proiect și regretă numai, că nu s'a putut ajunge rezultatul dorit.

Nr. 90. Protestele colegiilor preoțești din Birchiș și Hălmagiu contra proiectului de lege pentru modificarea articolului de lege XIV din 1898, după ce în stadiul de acum al afacerii nu mai subversează trebuința a se pronunța asupra lor, la propunerea comisiunii:

se iau la cunoștință.

Nr. 91. În urma concluzului adunării generale a fondului diecezan pentru ajutorarea preoției, prin care se cere sistemizarea unui al doilea post de asesor ordinar referent la senatul bisericesc al Consistorului din Arad, care să fie salarizat din fondul diecezan pentru ajutorarea preoției la propunerea comisiunii:

Sinodul decretează sistemizarea unui al doilea post de asesor ordinar referent la senatul bisericesc al Consistorului din Arad, care să se plătească din fondul diecezan pentru ajutorarea preoției și până să se aleagă de către Sinod acel asesor, Consistorul din Arad se autorizează a aplica un funcționar consistorial provizor la acest post.

Nr. 92. Urmează la ordinea zilei *referada comisiunii petiționare* prin raportorul său dr. Teodor Burdan și la propunerea comisiunii:

Rugarea comitetului parohial din Toc pentru a se descrie restanța în contribuiri eparhiale până la finea anului 1908:

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 93. Rugarea parohiei Vașcău-Barești pentru un ajutor la zidirea bisericeii de acolo:

Se transpune Consistorului din Oradea-Mare spre competentă rezolvire.

Nr. 94. Rugarea Reuniunii învățătorilor din părțile Banatice pentru încuviințarea unei colecte în dieceză în scopul sporirii fondului pentru convict:

Se încuviințează.

Nr. 95. Rugarea comitetului parohial din Luguzău pentru descrierea restanței, cu care datorește pentru asigurarea bisericeii:

Se transpune Consistorului din Arad pentru competentă rezolvire.

Nr. 96. Rugarea comitetului parohial din Moroda pentru concesiune de colectă pe teritoriul diecezei în scopul zidirii unei biserici nouă :

Se încuviioțează.

Nr. 97. Rugarea comunelor bisericești din Târnava și Vața de jos pentru a li-se da concesiune de a colectă pe teritoriul diecezei în scopul renovării bisericei de acolo :

Se încuviioțează, iar referitor la aceea parte a rugării, care se refereste la colecta pe teritoriul metropoliei întregi, petenții sunt avizați a se adresa la forurile competente.

Nr. 98. Rugarea comitetului parohial din Sârbești pentru concesiunea unei colecte în dieceză pentru repararea bisericei de acolo :

Se încuviioțează.

Nr. 99. Cererea preotesei văduve Victoria Coste pentru ameliorarea cvotei de penziune din fondul diecezan pentru ajutorarea preoțimei :

Se transpune Consistorului din Oradea-mare spre competentă rezolvire.

Nr. 100. Cererea preotului George Che-recheș din Petigd pentru un ajutor de 200 cor. la adaptarea casei parohiale, nefiind la dispozițiune nici un fond cu atare menițiune :

Se respinge.

Nr. 101. Cererea comitetului parohial din Bătuța pentru descrierea sumei, cu care restează în contribuiri eparhiale până la finea anului 1908 :

Se transpune Consistorului din Arad pentru competentă rezolvire.

Nr. 102. Cererea comitetului parohial din Pârnești pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 103. Cererea comunei bisericești din Cladova pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 104. Cererea comunei bisericești din Monoroștia pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 105. Cererea comunei bisericești din Troaș pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 106. Cerererea comunei bisericești Soborșin cu filiile Vienești și Halaliș pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 107. Cererea comunei bisericești din Conop pentru descrierea unor restanțe de contribuiri eparhiale :

Se transpune Consistorului din Arad spre competentă rezolvire.

Nr. 106. Cererea comunei bisericești din Conop pentru concesiunea de a colectă pe teritoriul diecezei în scopul clădirii bisericei de acolo :

Se încuviioțează.

Nr. 109. Cererea comunei bisericești din Șerghiș pentru concesiunea de a colectă pe teritoriul diecezei în scopul clădirii bisericei de acolo :

Se încuviioțează.

Nr. 110. Rugarea lui George Budescu din Ohabalungă pentru ajutor :

Se transpune spre competentă rezolvire Consistorului din Arad.

Nr. 111. Plângerea învățătorului Iosif Stanca și consoții din Roșia și filia Obârșa în contra preotului Petru Vessa :

Se transpune Consistorului din Arad pentru competentă rezolvire.

Nr. 112. Urmecă la ordinea zilei *continuarea referadei comisiunii bisericești* prin raportorul său Alexandru Muntean.

Se cetește *raportul general al Consistorului din Arad ca senat bisericesc* despre anul 1908 și la propunerea comisiunii :

în general și în special se ia la cunoștință afară de punctele, asupra cărora s'au adus concluze speciale, precum urmează.

Nr. 113. Referitor la punctul 4 din raportul dela ordinea zilei, unde se amintesc curente dușmănoase bisericei :

Consistorul se avizează să caute toate mijloacele, prin cari s'ar putea paraliza curentul dușmănos bisericei.

Nr. 114. Cu privire la stârpirea conviețuirilor nelegiuite :

Consistorul se avizează a-și continua și mai departe cu toată insistența activitatea sa în scopul sus-
indicat.

Nr. 115. Referitor la strămutarea sediului protopopesc din B. Comloș la St. Nicolaul-Mare și în legătură cu cererea mai multor credincioși din Sân-Nicolaul-Mare pentru inactivarea parohiei a II-a din acea comună, cu provocare la concluzul sinodal Nr. 51 din 1908, la propunerea comisiunii :

Sinodul decide strămutarea sediului protopopesc din Banat-Comloș la Sân-Nicolaul-Mare independent de ajutorul de stat și Consistorul din Arad este îndrumat să esecutive de urgență acel concluz.

Nr. 116. Luându-se cu multă plăcere act despre vizitațiunile canonice ale P. S. Sale părintelui Episcop diecezan Ioan I. Papp, atinse în raportul general al Consistorului din Arad ca senat bisericesc :

Sinodul exprimă P. S. Sale Dlui Episcop mulțămărită pentru dragostea și interesul manifestat întru edificarea religioasă-morală a credincioșilor prin vizitațiunile sale canonice.

Nr. 117. Raportul Consistorului din Arad în chestia parohiei Hódmezővásárhely, la propunerea comisiunii :

se ia la cunoștință, întrucât acela corespunde părții prime din concluzul sinodal Nr. 52 din 1908, se îndatorează însă Consistorul să avizeze despre starea afacerii și Consistorul Metropolitan spre eventuală mai departe procedere din partea metropoliei.

Nr. 118. Raportul Consistorului din Arad în chestiunea inactivării parohiei a II-a din Chișineu :

Se ia la cunoștință.

Nr. 119. Raportul Consistorului din Arad despre reactivarea parohiei a II-a din Cinteiu, la propunerea comisiunii :

Se ia la cunoștință aprobătoare.

Timpul fiind înaintat și anunțându-se proxima ședință pe azi după amiază la oarele 4, când la ordinea zilei va urma continuarea referadei comisiunii bisericești, apoi restaurările Consistoarelor și eventual alte obiecte, ședința se ridică la oara 1 d. a.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a IX-a ținută în 10/23 Aprilie 1909 la oarele 4 d. a.

Ioan I. Papp, m. p.
Episcop-președinte.

Iosif Tărău m. p.
notar.

Ședința IX.

S'a ținut în 10/23 Aprilie 1909, la oarele 4 d. a.

Președinte: P. S. Sa Părintele Episcop **Ioan I. Papp**; notar **Vasile Goldiș**.

Nr. 120. Se citește protocolul ședinței a VIII și :

se verifică.

Nr. 121. Prea Cuvioșia Sa Părintele arhimandrit Augustin Hamsea fiind ales deputat din cler în două cercuri, adică în cercurile electorale Birchiș și Vinga, declară, că ține mandatul cercului electoral Birchiș și renunță la mandatul din cercul electoral Vinga :

aceasta declarațiune sinodul o ia la cunoștință, cercul electorului Vinga pentru mandatul unui deputat din cler se declară vacant și se ordonează alegere nouă.

Nr. 122. Urmează la ordinea zilei *continuarea referadei comisiunii bisericești* prin raportorul Alexandru Muntean. La propunerea acestei comisiuni *raportul general al Consistorului din Oradea-Mare ca senat bisericesc* :

în general și în special se ia la cunoștință afară de punctele, asupra cărora s'au adus concluze speciale, precum urmează :

Nr. 123. Avându-se în vedere numărul cel mare al parohiilor vacante de pe teritoriul Consistorului din Oradea-Mare :

Consistorul din Arad este avizat să sisteze examenul de primire introdus în timpul din urmă în institutul teologic la primirea elevilor privațiști în cursurile clericale dintre pedagogii absolvenți și cei cu calificare învățătoarească, iar Consistorul din Oradea-Mare este invitat a continua demersurile conform concluzului sinodal Nr. 61 din 1908 având să raporteze despre rezultat la sesiunea viitoare.

Nr. 124. În afacerea combaterii alcoolizmului :

se susține și pe mai departe în vigoare concluzul sinodal Nr. 62 din 1908, urmându-se și pe mai departe cu zel neobosit combaterea alcoolizmului.

Nr. 125. Luându-se act despre vizitațiunile canonice, săvârșite de P. S. Sa Domnul Episcop diecezan în cursul anului 1908 pe teritoriul Consistorului din Oradea-Mare și atinse în raportul general al senatului bisericesc dela acest Consistor :

Sinodul exprimă P. S. Sale Dlui Episcop diecezan mulțămărită, pentru că la depărtări așa de mari, ca Tulcea și Loraș însuși a sfințit bisericile, dând cu toate ocaziunile povește părintești clerului și poporului dornic de lumină.

Nr. 126. La ordinea zilei urmează *restaurarea Consistoarelor din Arad și Oradea-mare* și anume completarea numărului asesorilor consistoriali onorari în senatul strâns bisericesc dela Consistorul din Arad, alegerea unui asesor ordinar în senatul strâns bisericesc dela Consistorul din Oradea-Mare, apoi alegerea asesorilor ordinari și onorari în senatul școlar și cel epitropesc dela ambele consistoare din Arad și Oradea-Mare.

Pentru scrutinarea acestor alegeri :

Sinodul alege în comisiunea pentru scrutinarea alegerilor la Consistorul din Arad pe Gerasim Serb protopop, Dr. Sever Ispravnic și Dr. Teodor Papp — iar în cea pentru scrutinarea alegerilor la Consistorul din Oradea-mare pe Adrian P. Dessean protopop, Dr. George Popa și Dr. Teodor Burdan.

Nr. 127. Urmând *actul alegerii*, prezidiul dispune apel nominal, la care răspund 46 deputați prezenți, dintre cari fiecare la rândul său pune câte-o ședulă de votare în urnele pregătite spre acest scop.

După încheierea votării, numărându-se ședulele, se constată, că numărul lor corespunde numărului votanților 46, prin urmare pentru-ca cineva să fie ales, trebuie să aibă cel puțin 24 de voturi.

După acestea prezidiul predă urna cu ședulele date pentru membrii Consistorului din Arad comisiunii de scrutinare alese pentru Arad și anume în mâinile protopopului Gerasim Serb, iar urna cu ședulele date pentru membrii Consistorului din Oradea-Mare o predă comisiunii

de scrutinare alese pentru Oradea-mare și anume în mâinile protopopului Adrian P. Desean.

Comisiunile de scrutinare se retrag pentru a îndeplini scrutiniul.

Nr. 128. Urmează la ordinea zilei *continuarea referadei comisiunii organizatoare* prin raportorul ei Dr. Nestor Oprean.

Se cetește concluzul adunării generale a preoțimei, prin care se cere *interpretarea §§-lor 24 și 52 din Statutele fondului diecezan pentru ajutorarea preoțimii.*

La aceasta cerere a preoțimei comisiunea face propunere, ca sinodul să enunțe, că ajutoarele prevăzute în statute, sub condiția, că taxele prescrise sunt plătite — compet fără excepțiune, după toți anii de serviciu împliniți, pe cari s'au solvit taxele.

Față de aceasta propunere a comisiunii la propunerea deputatului Vasile Goldiș, Sinodul enunță, că :

§§-ii 24 și 52 din Statutele fondului diecezan pentru ajutorarea preoțimei au următorul înțeles: — Îndreptățitul, care a plătit pe 10 ani de zile toate taxele stabilite în Statutele nouă, are dreptul la toate beneficiile stabilite în Statutele nouă ale fondului diecezan pentru ajutorarea preoțimei după toți anii de servicii atât pentru sine, cât și pentru văduva și orfanii săi.

Nr. 129. Cerând Consistorul din Arad modificarea concluzului sinodal 115 din 1872 referitor la *taxele pentru scaunul protoprezbiteral* și anume stabilirea unei taxe de 6 cor., pentru membrii scaunali, față de propunerea comisiunii, ca cererea Consistorului să nu se încuviințeze, la contrapropunerea deputatului Dr. Traian Putici :

Sinodul decide ca pentru viitor pe sama fiecărui membru scaunal, care participă la ratificarea unui act electoral, retativ la alegerea unui paroh ori capelan i-se stavereste ca diurnă 6 coroane.

Nr. 130. Urmează la ordinea zilei *raportul comisiilor de scrutinare* pentru restaurarea Consistoarelor din Arad și Oradea-Mare.

Comisiunea de scrutinare pentru alegerile dela Consistorul din Arad prin referentul său Gerasim Sârb constată rezultatul scrutinării, pe baza căreia prezidiul declară de aleși :

Pentru Consistorul din Arad :

a) *În senatul strâns bisericesc :*

Asesori onorari :

Traian I. Magier 37 voturi.
Traian Vățian 36 „

b) *La senatul școlar :*

Asesor ordinar :

Dr George Ciuhandu 37 voturi.

Asesori onorari :

Vicențiu Pantos 36 voturi.
Teodosiu Moțiu 37 „

Nicolae Crâșmariu 37 voturi.
Terențiu Oprean 37 „
Emanuil Ungurian 37 „
Dr. George Popa 37 „
Aurel Petroviciu 36 „
Vasile Goldiș 37 „
Ioan Russu-Șirianu 34 „
Dr. Iustin Marșieu 37 „
Iosif Moldovan 37 „

c) *La senatul epitropesc :*

Asesor ordinar :

Gerasim Serb 37 voturi.

Asesori onorari :

Alexandru Crăciunescu 37 voturi.
Dimitrie Muscan 37 „
Cornel Ursuț 37 „
Fabrițiu Manoilă 37 „
Dr. Nicolae Oncu 37 „
Dr. George Adam 37 „
George Feier 36 „
Petru Truția 36 „
Sava Raicu 37 „
George Purcariu 37 „
Aurel Călnicean 37 „

Nr. 131. Comisiunea scrutinătoare pentru Consistorul din Oradea-Mare prin referentul său Adrian P. Deseanu arată rezultatul scrutinării, pe baza căruia prezidiul declară de aleși :

Pentru Consistorul din Oradea-Mare :

a) *In senatul strâns bisericesc :*

Asesor ordinar :

Gheorghe Tulbure 30 voturi.

b) *În senatul școlar :*

Asesori onorari :

Alexandru Muntean 40 voturi.
Ștefan Domocoș 40 „
Moise Popovici 40 „
Paul Gavrillette 40 „
Nicolae Zigre 40 „
Dr. Aurel Lazar 40 „
Ioan Papp, protonotar penz. 40 „
Ioan Pinter 40 „
Avram Igna 40 „

c) *În senatul epitropesc :*

Asesori onorari :

Mochiu Vancea 40 voturi.
George Papp, arhivar 40 „
Vasile Leucuția 40 „
Paul Fășie 40 „
Dr. Ioan Buna 40 „
Dr. Nicolae Popovici 40 „
Ioan Bibescu 40 „
Demetriu Balogh 40 „
Petru Pantea 40 „

Nr. 132. Terminându-se restaurarea consistoarelor din Arad și Oradea-Mare :

Se enunță, că lista asesorilor aleși pentru senatul strâns bisericesc atât la Consistorul din Arad, cât și la cel din Oradea-Mare să se prezinte P. S. Sale D-lui Episcop diecezan Ioan I. Papp pentru întărire canonică conform §-lui 116 alinea a doua din Statutul-Organic.

Nr. 133. Urmează continuarea referadei comisiunii epitropești prin raportorul său Dr. George Adam.

În chestiunea fundațiunei de stipendii Dem. F. Negrean :

Sinodul cu plăcere ia act despre aceea, că fundațiunea Demetriu F. Negrean în anul școlar 1908/9 s'a inactivat; socoțile acestei fundațiuni pe anul școlar 1908/9 se redau Consistorului din Arad cu învitarea, ca să le cenzureze și apoi astfel cenzurate să le substearnă sinodului în sesiunea din 1910; literele fundamentale ale fundațiunii să se tipărească ca adnex la protocolul despre ședințele sinodului eparhial din acest an.

Nr. 134. Protocoalele comisiunii sinodale de controlă despre cele aflate la Consistorul și la institutele diecezane din Arad, precum și deslușirile Consistorului din Arad față de constatările comisiunii de controlă :

se iau la cunoștință; în legătură cu aceasta sinodul alege pe periodul curent sinodal comisiunea sinodală de controlă în persoanele deputaților sinodali: Procopiu Givulescu protopop, Dr. Nestor Oprean și Dr. George Popa.

Fiind timpul înaintat, prezidiul anunță ședința proximă pe mâine în 11/24 Aprilie 1909 la orele 9 a. m., când va urma la ordinea zilei referada comisiunii epitropești și apoi eventual alte obiecte.

Cu aceasta ședința se ridică la orele 7 seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința comisiunii sinodale de autenticare.

Arad, 18 Aprilie (1 Maiu) 1909.

Ioan I. Papp,
episcop-președinte.

Vasilie Goldiș,
notariu.

V. Beleş,
Sava Raicu,
Dr. Iustin Marșieu,

Dr. S. Ispravnic,
Petru Truția,
Ioan Russu-Șirianu.

Ceva despre metoda direct la propunerea limbii maghiare.

Învățarea mai intensivă a limbii maghiare în școlile populare nemaghiare după cum o știm cu toții, este impusă prin art. de lege XXVII din 1907.

Scopul acestei legi e, ca copiii nemaghiari să învețe limba maghiară astfel, ca nu numai să o înțeleagă, ci să o și vorbească corect.

Și ca să se ajungă acest scop, Dl. Ministru de culte și instrucțiune, a edat un plan de învățământ, care ne pune pe toți pe gânduri, fiindcă e foarte pretensiv. Din acest motiv, în timpul din urmă să discută mult din partea învățătorilor, că acest

scop prin care metodă s'ar putea ajungea mai ușor și cu rezultat? Cei mai mulți sunt de părerea și susțin, că ajungerea la scop se poate, prin metoda *indirect*, care aplicat la o limbă străină de cea maternă nu este altceva decât o *dresare*. Sunt apoi învățători, cari sunt pelângă metoda *direct*, care de altceam este impus și de Dl. Ministru.

Cei dintâi sunt contrari de moarte metodei direct numindu-l de „sec” și propun, „să ne scăpăm în momentul când e puțință a ne scăpa de el, căci metoda acesta mai mult tîmpește decât agerește mintea”.

Domnii aceștia însă nu știu, sau cel puțin nu o spun, că mintea copilului o poți tîmpi și cu metoda indirect. Ași putea aduce un exemplu, unde învățătorul cu acest metod mult lăudat și încă aplicat la limba maternă, a tîmpit mintea și a nefericit o generație întreagă. Cum se poate, vor întreba mulți? Așa, că l-a aplicat rău! Tocmai așa se întâmplă și cu metoda direct. Afirm deci, că cu acest metod nu tîmpești mintea nimănui, ci cu aplicarea *rea* a acestuia aplicat la orice limbă.

Că afirmarea aceasta a mea corespunde adevărului, voi documenta-o, numai cu un exemplu a unui coleg contrar metodei direct, cum a procedat la predarea numelui unei eleve în limba maghiară, cu metoda direct. Iată-l: A pus mâna pe capul unei eleve și a zis: „Ez Erzsébet, Erzsébet, Erzsébet!” Și zice, că „eleva se uită minunându-se, că Doamne sfinte ce vrea să zică dascălul nostru!” Nu-i mirare! Pentrucă colegul din chestiune s'a folosit ce-i drept de metoda direct, însă l-a aplicat *rău*! Cu astfel de aplicare de sine se înțelege, că tîmpești mintea chiar și a unui copil de Ungur.

Exercițiile de vorbire maghiară necondiționat trebuie să le premeargă în limba maternă, pentrucă numai pe baza ideilor și cunoștințelor câștigate în *limba maternă* putem pretinde dela elevi să-și însușească acele idei și cunoștințe și în limba maghiară. Aceasta și pentru-ca să nu neglijăm limba maternă și pentru-ca elevul să aște singur cu mai mare ușurință însemnătatea cuvintelor maghiare. Dar și pentru-ca elevul să nu rămână tîmpit.

Vom proceda dar și cu Erzsébet în următorul mod. În ora prezentă d. e. vom întreba eventual vom spune numele de familie și de botez a fiecărui elev în limba maternă. Dupăce Vorindan Saveta și toți copiii știu să-și spună numele românește, în ora viitoare îi facem atenți, că vom învăța despre numele fiecăruia în limba maghiară. Nainte de toate îi facem atenți, că numele de familie și în limba maghiară rămâne *neschimbat*. Și numai decât întrebăm pe Vorindan Saveta: Hogy hivnak? Ea nu va răspunde nimic, pentrucă nu pricepe întrebarea. O întrebăm încă odată, dar îi spunem totodată și numele: Vorindan Erzsébet. După aceea iarăși îi punem întrebare hogy hivnak? Auzind ea că la întrebarea aceasta am zis mai înainte Vorindan Erzsébet, va înțelege despre ce e vorba, respective întrebarea și va răspunde și ea Vorindan Erzsébet. Și fiindcă la începutul orei i-am fost spus, că numele de familie rămâne neschimbat, singură-și va face idee despre însemnătatea Erzsébet.

Dupăce am isprăvit, cu Vorindan Saveta, întrebăm și pe Mornăilă Saveta. Și la întrebarea hogy hivnak, va răspunde fără nici o explicare, Mornăilă Erzsébet. Isprăvind cu toate Savetele, vom începe cu numele altuia procedând tocmai ca la Vorindan Saveta cu deosebirea, că întrebăm hogy hivnak, mai fiecare o pricepe și va și răspunde d. e. Popa... mai departe

li ajutăm noi și-i spunem János. Îi punem întrebarea încă odată, la ce va răspunde Popa János. Și așa mai departe până isprăvim cu toți.

Dar atâta nu-i destul, ci ca să se infiltreze bine în memoria fiecărui elev atât numele său, cât și a celorlalți elevi din școală, în orele din limba maghiară îi vom provoca în limba maghiară: Vorindán Erzsébet jöjön ki (învățătorul face semn cu degetul), Popa Péter álljon fel (învățătorul îl prinde și-l ridică în sus). Morosán György jöjön ki a táblához (învățătorul îl ia de mână și-l conduce până la tablă) etc.

Eu în modul arătat am aplicat metoda direct la numele copiilor și mărturisesc sincer, ca până acuma n'am tâmpit mintea nici unui copil, ba într-o oră fiecare elev a știut să-mi spună numele său, de cugeta-i că-s unguni și nici odată n'am auzit din gura nici unui elev să zică cătră altul, că Erzsébet înseamnă că Saveta-i fată rea, orică nu-i periată cum zice învățătorul din chestiune că s'a întâmplat în școală la el. Din contră după oră am avut ce ascultă la strigăte de: Măi Petru Tanc, pe tine te cheamă ungurește Tanc Péter, pe tine Georgiu Popa te cheamă Popa György și așa mai departe.

Metoda direct are deci acel favor, că cu el nu perdem mult timp la un obiect. Elevul învață a vorbi mai iute și mai corect; își câștigă idei clare despre obiectul propus, memoria continuu judecă. Fiindcă metoda direct se bazează mai mult pe intuițiune, e necondiționat de lipsă ca obiectul despre care voim a vorbi, să-l arătăm în realitate, sau cel puțin pe icoană. De aceea învățătorul se va nizuși a-și câștiga toate uneltele de lipsă ce se recer la intuire. O parte din aceste și le poate câștiga și singur. Așa d. e. când va vorbi despre nutremântul vitelor să aibă la mână fân, bicău, paie, tului, trifoi, iarbă, cucuruz, ovăs, țărățe etc. Totdeauna avem să arătăm prima oară obiectul, apoi îl numim și vorbim despre el. Nu vom zice dară széna și apoi arătăm fânul, ci-l vom arăta să-l vadă cu toții și numai după aceea vom zice: ez széna. Când vom zice d. e. că calul mănă fân, paie, ovăs etc., — învățătorul ia pâne și la cuvântul eszik, va mănă și va contiua — A ló eszik — szénát, szalmát, fűvet, lucernát, kukoricát, zabot (arătându-le deosebit).

Când va fi vorba despre zidirea casei să aibă la mână peatră, cărămidă, pământ, lemne, șindilă, țigla (ciripă), trestie, paie, tului etc.

E constatat, că dintre toate metodele, metoda direct e cel mai greu pentru învățător, pentru că cere multă pregătire, multă vorbire și încordare sufletească prin urmare și viața învățătorului o măcină mai iute. Băncile de asigurare din Germania pe acei învățători, cari se folosesc din metoda direct îi asigură pe lângă o taxă mai mare. Poate din acest motiv să tem metodiștii indirecti de acest metod.

Cu toate acestea, eu mă declar aderent al acestui metod și mă folosesc de el și o fac aceasta din experiență. Cât timp am fost în Bihor și m'am folosit de acest metod am făcut atâta spor, de și D. Karácson József a fost surprins, când mi-a vizitat școala. Aici încă mă folosesc de acest metod și deși sunt aici abea de câteva luni, am făcut un rezultat nu se poate mai bun fără se abandonez, ori să știrbesc materialul limbei române.

Din cele espuse pe scurt nu voesc se apar, ca contrar al metodei indirecte; din contră zic, că la clasele superioare trebuie să ne folosim încă câțiva ani și de metoda indirecte, pentru că copiii nu dispun de cuvinte destule maghiare. Peste câțiva ani însă,

când copiii își vor câștiga idei și cuvinte destule, se va putea abandona cu desăvârșire, ear până atunci însă să ne folosim de el numai acolo, unde e neapărat de lipsă.

Socodor.

Iulian Pagubă.

CRONICA.

Consistoriu metropolitan. Luni și Marți a fost intrunit în Sibiu consistoriul metropolitan, pentru rezolvarea mai multor chestii însemnate și urgente. Au luat parte la sedințele conduse de I. P. S. Sa Metropolitanul *Ioan Mețianu*, Preasfințitul Domn Episcop al Aradului *Ioan I. Papp*, Preacuvioșiile Lor Arhiepiscopului Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, Vasile Mangra, Protosincelii Dr. Eusebiu R. Roșca, Roman R. Ciorogariu, Dr. Miron E. Cristea, proteprezbiterii Dr. G. Popoviciu, Mihail Popoviciu, Nicolau Ivan Matei Voileanu, Ioan Droc, Nicolau Roxin, și mirenii Parteniu Cosma, Ioan Lengher și Nicolae Zigre, secretar metropolitan.

Hirotoniri. P. S. Sa Dl. Episcop diecezan a binevoit a hirotoni pe diaconul *Dimițrie Lupea* în 9/22 l. c. întru prezviter pentru parohia Jena (protopr. Lugoj); pe candidatul de preoție *Ioan Enuica* la 9/22 l. c. întru diacon, iar la 10/3 l. c. întru prezviter pentru parohia Oloșag (protopr. Lugoj); și pe candidatul de preoție *Petru Șușan* la 14/27 aceeași l. c. întru diacon, iar la 16/29 aceeași lună întru prezviter pentru parohia Comorîște, — toți trei aparținători diecezei Caranseboșului.

† **Victoria Dr. Ardelean născ. Hodoș** după grele suferințe, împărtășită și cu Sf. Taine a răposat în Domnul Sâmbătă, în 22 Maiu st. n. și s'a înmormântat Luni la 11 oare a. m. în cimitierul din Chișineu. O jălesc: Dr. Cornel Ardelean, ca soț. Titi Ardelean, Lili Ardelean, ca fiice. Letiția Oncu născ. Hodoș, ca soră. Enea Hodoș, Sabin Hodoș, Alexandru Hodoș, I. Brut Hodoș Ulpiu Hodos, Nerva Hodoș, ca frați. Familia Oncu ca răscumpărarea cununilor pe mormânt a dăruit 50 cor. școalei de fete din Arad. Faptă deamnă de imitat.

Cronică bibliografică.

„*Luceafărul*“ Nr 9 cu următorul sumar: Carmen Sylva, Ernest Mauriciu Arnd. D. Marc, Trecând (poezie) I. Agărbiceanu, Copilul Chivei, Victor Eftimiu, Statuia închinată idilelor moarte (poezie). Al. Cazaban, Zeița Bunătății. M. P. Pe De-o fi (poezie). Vidu Rosmin Pădure (poezie). Liviu Rebreanu, Răfuiala. C. Rotică, Pe gârla morii (poezie). A. Cotruș, Cântec (poezie) E. Hodoș, Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Dări de seamă: Mih. Sadoveanu: Dudaia Margareta (O. C. T.). I. Ionescu-Boteni: Din satul nostru (I. D.). Dr. Ambrosiu Chețian: Florian Porcius ca botanist (T.). Cronica: † Elena Doamna (I. C.). Catule Mendès (Otilia de Cosmutza). Serata enografică din Arad. Biserica din Calafat. Reviste și ziare. Știri. — Poșta Redacției. — Poșta Administrației. Ilustrațiuni: Vedere din interiorul bisericii din Calafat. Columnele bisericii din Calafat. Biserica din Calafat: Maica preacurată. Biserica din Calafat: Constantin și Elena. Elena Doamna (cea din urmă fotografie). Catulle Mendès. Judith Gautier. Emanuel Glaser. Pictorul Acusius Covaci. Ilariu Marian.

„Biblioteca pentru toți“ în al 456 număr al său a dat zilele aceste, în traducere ultima operă drama-

tică a lui Henric Ibsen, intitulată *Ziua Învierii*. Traducerea e făcută de doi cunoscuți scriitori ai noștri, d-nii H. Chendi și Sandu Aldea. În o introducere de mai multe pagini se arată mai întâi însăși importanța acestui „epilog dramatic”, care a fost în același timp epilogul întregii vieți și a activității marelui dramaturg norvegian. Piesa simbolizează învierea la o clipă de viață fericită a acelor ființe omenești, cari deși mai răătăcesc pe pământ, au murit de mult, căci le-a murit credința și nădejdea într'un viitor mai bun. Subiectul dramei e luat din viața artiștilor și a provocat, la anul 1901, când a apărut, multe discuțiuni în centrele literare europene. Prețul 30 fil.

Ultimul număr al „Bibliotecei pentru toți”, No. 471 cuprinde celebra tragedie a lui Racine, *Andromaca*, tradusă în versuri de cunoscutul poet d. Nanu. Puține sunt la noi traduceri din poezii clasice franceze care să poată rivaliza cu lucrarea aceasta. Prețul 30 bani.

Se află de vânzare și la librăria diecezană din Arad.

Manual de Teologia morală de Dr. George Dragomir, profesor la institutul teologic din Caransebeș 166 pag. 8. Prețul 4 coroane. Se află de vânzare la autor în Caransebeș, și la librăria noastră diecezană.

Și până vom putea reveni mai pe larg asupra acestui valoros op — îl recomandăm cu căldură în atențiunea clerului nostru diecezan.

Posta Administrației.

S. B. N. Taxa de publicare e 7 cor.

Concurs.

În temeiul ordinului Ven. Consistor diec. Nr. 884/1909 prin aceste se escrie concurs pentru parohia de *clasa II* din *Pleşcuța* cu filia Guravoi (pprezv. Hălmașului) devenită în vacanță prin moartea fostului paroh Ioan Farcaș, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Birul parohial dela 160 n-ri de casă câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz sfarmat în natură, prețuit în 160 cor. 2. Stoaletle legale cari după coala de fasiune B. fac 216 cor. 3. Pășunat liber după ori câte vite va avea alesul. 4. De locuință se va îngriji alesul pe spesele sale până când comuna va edifica casa parohială; parohia matră însă în 3 ani consecutiv va da câte 100 cor. ajutor pentru locuință, având alesul să locuiască în Pleșcuța. 5. Ajutorul de stat care la preoți fără 8 cl. face 259 cor. 50 fileri semestral.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți să-și înainteze recursurile lor în termenul susindicat ajustate conf. Regulamentului p. parohii și adresate comitetului paroh. din Pleșcuța-Guravoi pe calea oficiului pperezv. al Hălmașului (Nagyhalmagy). Totodată sunt poștiți să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Pleșcuța spre a-și arăta dexteritatea în celea rituale și oratoria bisericească făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Pleșcuța-Guravoi.

În conțelegere cu: Cornel Lazar, protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-dirigent la cl. III—VI dela școala capitală gr. or. rom. a tractului din *Hălmașiu* (Nagyhalmagy) devenit în vacanță prin penzio; area învățătorului-diacon

Enea Joldea, prin aceste se escrie concurs cu termen de **40 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil anticipando la începutul fiecărei luni din „Fondul gimnazial din Brad”. 2. Bani de cvartir și grădină = 320 cor. tot deacolo. 3. Relut de lemne 98 cor. din comunele tract., din care are a se încălzi și sala de învățământ. 4. Spese de conferință 20 cor. 5. Cvinevenalele conform art. de lege XXVII 1907 la timpul său, tot din fondul gimnazial din Brad.

Dela recurenți se poștește să aibă cel puțin 4 clase medii și ecalificație inv. cu calculi buni; sunt preferiți cari pot dovedi că au o praxă și că sunt harnici să înființeze și să conducă cor bisericesc.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți ca în termenul susindicat să-și susțearnă recursurile lor ajustate cu toate documentele recerute și atestate de serviciu conform „Regulamentului p. învăț.” și adresate P. O. comitet protoprezviteral să le trimită Oficiului pperezv. gr. or. rom. în Hălmașiu (Nagyhalmagy).

Totodată sunt poștiți să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Hălmașiu spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic după ce alesul va avea să conducă strana stângă în biserică din loc.

Din ședința comitetului pperezv. gr. or. al Hălmașului ținută la 30 Aprilie (13 Maiu) 1909.

Cornel Lazar, protoprezviter.

—□—

1—3

Nr. 1259
91 șc. 1909.

Din partea Conzistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de catihet gr. or. român la gimnaziul superior dia Beiuș împreună cu postul de rector al internatului diecezan de acolo, se publică concurs.

Beneficiul împreună cu acest post este: locuință și proviziune întreagă în internat, și 1600 unamie șase sute coroane în bani, plătiți în rate lunare anticipative.

Ceice vor recurge pentru această funcțiune, vor avea să dovedească că:

- sunt ort. români și aparțin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria și Transilvania;
- că au testimoniu de maturitate și ecalificațiune pentru parohii de clasa I.;
- că în serviciile anterioare au dovedit sârguință și purtare bună.
- că este necăsătorit.

Se obsearvă că alesul catihet-rector amăsurat prescrișelor §. 6 din Regulamentul pentru administrarea internatului are să locuiască permanent în internat.

Recursurile vor fi a se prezenta la acest Conzistor, până inclusive în ziua de 14 Iunie a. c.

Oradea-mare, 28 Aprilie (11 Maiu) 1909 din ședința Senatului școlar.

Vasilie Mangra m. p.

vicar episcopesc.

—□—

2—3

Pe baza incuviințării Ven. Conz. Nr. 2441/909 se escrie concurs pe parohia de cl. III *Neagra* cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

- $\frac{1}{2}$ sesie pământ;
- Birul dela 70 case 10 Hl. cucuruz sfarmat;
- stolele uzitate;
- Întregirea dela stat 640 cor. 52 fileri respective 1440 cor. 52 fileri conform ecalificațiunei celui ales.

Recurenții sunt avizați, a-și înainta recursese adju- state regulamentar și adresate comitetului parohial din Neagra la oficiul protopresbiteral din Buteni (Buttyin) în termenul indicat având până atunci a se prezenta într-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier* protoprezbiter.

—□—

gr. 2—3

Pe baza încuviințării Ven. Conz. Nr. 2441/909 se escrie concurs pe parohia de *cl. III Căcărău*, cu termen de *30 zile* dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Un pătrar pământ parohial. 2. Un intravilan. 3. Stolele uzitate. 4. Birul obicinuit. 5. Întregirea dela stat 776 cor. 24 fileri respective 1566 cor. 24 fileri conform evalificațiuni celui ales.

Darea după pământ și ecvivalentul le solvește preotul. Alesul e deobligat fără altă remunerațiune a catehiza la școala confesională.

Doritorii de a recurge la aceasta parohie, au să-și înainteze recursese, instruite regulamentar și adresate comitetului parohial din Căcărău la oficiul protopopesc din Buteni (Buttyin) în timpul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică — cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, spre ași arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian I. Magier* protopresbiter.

—□—

gr. 2—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor diecezan din Arad de sub Nr. 2269/1909 să publică licitațiune minuendă pentru renovarea școalei din comuna *Nereu* (Nyerő), protopopiatul Banat-Comloș.

Licitațiunea se va țineă Duminică la *24 Maiu (6 Iunie)* 1909 la 3 oare d. a. în școala confesională din loc.

Prețul de exclamare e de 5934 cor. 45 fil.

Licitanții au să depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile, vadiu de 10% din prețul de exclamare.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a da lucrarea acelu reflectant, în care va aveă mai mare încredere.

Proiectul de spese, planul precum și condițiunile de licitațiune să pot vedeă zilnic la oficiul parohial din loc.

Reflectanții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Nereu (Nyerő) la 10/23 Maiu 1909.

Pentru comitetul parohial:

Silviu Bichiceanu,
paroh, președinte.

N. Băran,
învățător notar.

În conțelngere cu mine: *P. Miulescu*, protoprezviter
insp. școl. confesional.

—□—

1—1

Pe baza încuviințării Veneratului Consistor diecezan din Arad de sub Nr. 2871/1909, să publică licitațiune minuendă pentru renovarea sf. biserici din comuna *Kisszentmiklós* (Sânnicolau-mic) protoprezviteratul Lipovei, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Licitațiunea se va țineă în *24 Maiu (6 Iunie)* a. c. la 2 ore d. a. în școala conf. din loc.

2. Prețul exclamării — conform preliminarului de spese aprobat — este 5823 cor. 70 fileri.

3. Licitanții au să depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile, vadiu de 10% din prețul de exclamare, adeca 582 cor. 37 fil.

4. Comuna bisericească își rezervă dreptul de a da lucrarea acelu reflectant, în care va aveă mai mare încredere.

5. Proiectul de spese, precum și condițiunile speciale de licitațiune se pot vedeă la oficiul parohial din loc.

6. Reflectanții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Sânnicolau-mic (Kisszentmiklós) la 14/27 Maiu 1909.

Comitetul parohial.

—□—

1—1

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu gr. or. rom. eparhial orădan cu dattul 17/30 Aprilie 1909, Nr. 1060 epitr., se publică licitațiune minuendă pentru edificarea din nou a sf. biserici din comuna *Ucuiș* (Ökörös, ettul Bihor) pprezbiteratul Beliului.

Licitațiunea se va efeptui la *19/31 Maiu* c. adeca a 2-a zi de Rusalii în sala școalei din loc.

Conform preliminarului de spese aprobat deja prețul de exclamare e 14011 cor. 46 fileri.

Vadiul de 10% are să se depună de licitanți în bani gata, ori în hârtii de valoare acceptabile cu observarea că comuna bisericească își rezervă dreptul de a da edificarea acelu concurrent, în care va aveă mai mare încredere.

Reflectanții nu pot pretinde dela comuna bisericească nici un fel de spese ori viatic pentru participarea la licitațiune; iar planul edificării și proiectul de spese îl pot privi la oficiul parohial din loc.

Ucuiș la 26 Aprilie (9 Maiu) 1909.

Comitetul parohial.

—□—

3—3



➔ **Compactor român în Arad** ➔

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de a-
ceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

46

